

ISSN 1584-4404

Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca Series *Humanistica*

humanistica.ro

Recenzie:

Tuvia Tenenbom, Haredi. Anul meu printre ultraortodocși, Traducere din limba engleză și Glosar contextual de termeni din limbile ivrit și ebraică de Costel Postolache, București, Editura Integral, 2024, 574 pp., ISBN: 978-606-992-739-7.

Mihaela Gligor

How to cite this article:

Gligor, Mihaela (2025) *Review of: Tuvia Tenenbom, Haredi. Anul meu printre ultraortodocși, Traducere din limba engleză și Glosar contextual de termeni din limbile ivrit și ebraică de Costel Postolache, București, Editura Integral, 2024, 574 pp., ISBN: 978-606-992-739-7., Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca, Series Humanistica, Vol. 23, pp. 211–212. DOI: 10.5281/zenodo.1765244*

© 2025: The Publishing House of the Romanian Academy.
Humanistica Yearbook is published online since 2003.
Submit your article to Humanistica Yearbook: secretariat.dcsu@acad-cj.ro

rasializării corpului medicalizat (Wailoo, 2001), asupra biopoliticilor genului (Martin, 1987) sau asupra globalizării inegalitare a sănătății (Farmer, 2003).

Cu toate acestea, cartea este o contribuție remarcabilă la reconectarea medicinei cu umanitatea sa pierdută. Într-o epocă a medicinei algoritmice și a intervențiilor chirurgicale robotizate, Weston ne reamintește că „a cunoaște” corpul înseamnă, în egală măsură, a-l simți, a-l povesti și a-l locui. *Alive: An Alternative Anatomy* este deci o pledoarie pentru o medicină mai umană, care să depășească limitele biomedicale și să recunoască că trupul este un „loc al poveștilor” ce nu poate fi redus la date anatomo-fiziologice, diagnostice și proceduri. În concluzie, această carte este o critică lucidă și bine argumentată a modelului socializării medicale prin fragmentarea corpului și tratarea acestuia ca pe un obiect procedural care se „dezvăluie” privirii medicale. Vocea lui Weston reamintește că centrul medicinei ar trebui să rămână subiectivitatea pacientului, volumul devenind astfel un posibil instrument pedagogic pentru formarea viitoarelor generații de medici. Rămâne însă întrebarea: poate medicina contemporană să încorporeze această formă de cunoaștere afectivă și reflexivă fără a-și compromite eficiența tehnică? Weston pare să creadă că da, dar nu fără o renegociere profundă a ceea ce înseamnă să ai grijă de un alt corp.

REFERINȚE:

- Csordas, T. J. (1990). *Embodiment as a Paradigm for Anthropology*. În *Ethos*, 18(1), 5–47.
- Farmer, P. (2003). *Pathologies of Power: Health, Human Rights, and the New War on the Poor*. University of California Press.
- Foucault, M. (1973 [1963]). *The Birth of the Clinic: An Archaeology of Medical Perception*. Vintage Books.
- Frank, A. W. (1995). *The Wounded Storyteller: Body, Illness, and Ethics*. University of Chicago Press.
- Lock, M., Scheper-Hughes, N. (1987). *The Mindful Body: A Prolegomenon to Future Work in Medical Anthropology*. În *Medical Anthropology Quarterly*, 1(1), 6–41.
- Martin, E. (1987). *The Woman in the Body: A Cultural Analysis of Reproduction*. Beacon Press.
- Scarry, E. (1985). *The Body in Pain: The Making and Unmaking of the World*. Oxford University Press.
- Wailoo, K. (2001). *Dying in the city of the blues: Sickle cell anemia and the politics of race and health*. Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press.
- Weston, G. (2025). *Alive: An Alternative Anatomy*. London: Jonathan Cape.

Andreea-Cristine Palaga⁹

Tuvia Tenenbom, *Haredi. Anul meu printre ultraortodocși*, Traducere din limba engleză și Glosar contextual de termeni din limbile ivrit și ebraică de Costel Postolache, București, Editura Integral, 2024, 574 p., ISBN: 978-606-992-739-7.

Ierusalimul este deopotrivă locul în care conviețuiesc credințe diverse și înspre care călătoresc oameni din toate colțurile lumii, în căutarea esenței înseși a propriilor convingeri religioase. Pe străzile vechii cetăți se pot auzi aproape toate limbile pământului, iar la intrarea în lăcașurile de cult și în zonele cu o vădită importanță istorică și religioasă, diversitatea culturală, etnică sau lingvistică nu face decât să sporească interesul în deslușirea misterelor pe care acest oraș le ascunde.

Însă Ierusalimul e mai mult decât locurile sfinte ce constituie opriri obligatorii pentru turiștii însetați de spiritualitate. Orașul ascunde comunități închise, iar intrarea în acele zone nu e la îndemâna oricui. În cartierul Mea Shearim trăiesc evreii profund religioși (sau ultra-ortodocși) care își duc viața în conformitate cu legea evreiască scrisă și orală. Comunitatea evreiască haredi e o lume puțin cunoscută, în care accesul este interzis celor din afară. E extraordinar de rar – și cu atât mai fascinant – să putem pătrunde în inima comunității alături de un reprezentant al ei.

⁹ “Babeș-Bolyai” University, Faculty of Sociology and Social Work, Cluj-Napoca, ORCID: 0000-0002-5762-0695.

Tuvia Tenenbom, fiul și nepotul unor rabini ultraortodocși, este jurnalist, autor de bestseller-uri, dramaturg și fondator al Teatrului Evreiesc din New York, iar cărțile și piesele sale de teatru au fost traduse în mai multe limbi. Deși născut într-o familie de ultraortodocși cu origini românești (bunicul lui a fost rabinul din Mărculești, cândva o înfloritoare așezare predominant evreiască, acum în Republica Moldova), Tuvia Tenenbom a părăsit comunitatea de foarte tânăr, pentru a-și urma propriul drum. Decenii mai târziu se hotărăște să se întoarcă și trăiește mai bine de un an în cartierul Mea Shearim din Ierusalim, în mijlocul celei mai importante comunități ultraortodoxe din lume, „unul dintre cele mai autentice cartiere haredi din Israel și cel mai colorat dintre toate”, după cum autorul însuși îl descrie.

A fost interesat să afle cum s-au schimbat cultura și modul de viață al evreilor ultraortodocși și cât de restrictive sunt legile comunității în zilele noastre, într-o lume globalizată și cu acces aproape nelimitat la tehnologie. Astfel că a redevenit unul dintre ei și a trăit așa cum trăiesc ei: îmbrăcat mereu în negru și cu capul acoperit de shtreimel (căciulă de blană purtată de bărbații evrei ashkenazi), rugându-se în sinagogi, studiind în yeshive, cântând imnuri de laudă, frângând pâinea la mesele de Shabbat, vizitând mormintele rabinilor sfinți, discutând despre textele sacre și vorbind idiș, „limba lui Dumnezeu”.

Cartea este un amestec nemaipomenit de antropologie socială și memorii. De-a lungul povestirii sale labirintice, cititorul este captivat de întâlnirile lui Tuvia cu diferite secte evreiești haredi clandestine, privite ca o mare și unitară comunitate de către cei din afară, deși nu toate sunt la fel. Îi găsește pe oameni prietenoși și în general fericiți de viața lor, bucurându-se de mâncăruri delicioase de casă („acest kugel de cartofi este cel mai bun de până acum”), făcute de soții recunoscătoare, care se bucură de rolurile lor. Privind în urmă, Tuvia scrie: „Acești copii din Mea Shearim, care uneori arată ca niște duri, sunt extraordinar de dulci.”

Haredi. Anul meu printre ultraortodocși este o incursiune fascinantă în cultura evreiască, o călătorie extraordinară în lumea evreilor ultraortodocși dezvăluită, cu umor și responsabilitate, dinlăuntru. „Dar cel mai uimitor lucru pe care l-am descoperit a fost să constat cât de greșit a portretizat mass media această comunitate! Mass media este, practic, vinovată de a fi răspândit atâtea minciuni despre această comunitate!”, declara Tuvia Tenenbom cu ocazia lansării cărții sale la București (15 iulie 2024). Privită astfel, cartea este deosebit de importantă deoarece redă viața adevărată a comunității, iar scrierea lui Tenenbom este directă, neînfricată, incorectă din punct de vedere politic, curajoasă și foarte amuzantă.

El explorează și motivul pentru care unii din comunitate disprețuiesc guvernul, IDF-ul (armata) și poliția. Acești oameni se tem că o cabală satanică încearcă să-i convingă pe haredimi să devină seculari, amenințându-i că vor opri subvențiile yeshivei; îi forțează pe copiii religioși să petreacă mai mult timp urmând studii seculare și vorbind ebraică; îi pedepsește pe bărbații religioși să lucreze pentru a-și câștiga existența, să se amestece cu persoane nereligioase la locurile de muncă, în trenuri și autobuze, ceea ce îi îndepărtează de studiul Torei. Atragerea studenților haredi în armată înseamnă renunțarea la căile și credințele lor evlavioase. Toate acestea sunt inserate în descrierea cu lux de amănunte a comunității la temelia căreia stă modestia. Însă Tuvia surprinde excelent și umorul comunității și o face inclusiv descriind „cel mai bun mod de a găsi un partener: atârna o eșarfă într-un copac lângă un mormânt” sau afirmând: „când Dumnezeu iubește un evreu, îi găsește un loc de parcare”.

Haredi. Anul meu printre ultraortodocși este, în ultimă instanță, o căutare a identității personale și o reasigurare a faptului că indiferent cât de departe poate ajunge cineva în viață, originile rămân și, când e momentul, se reactivează, mai puternice ca oricând înainte, reamintindu-i individului că memoria nu e doar ceea ce ne amintim, ci și ceea ce ne înconjoară și ne face să ne simțim acasă într-o cultură.

„Am fost avertizat în prealabil în legătură cu oamenii din Mea Shearim, dar până acum, îmi plac. E ceva în neregulă cu mine?”, se întreabă Tuvia Tenenbom. Absolut nimic!, aș adăuga, iar cititorii acestei cărți nemaipomenite îmi vor da dreptate, sunt convinsă. *Haredi. Anul meu printre ultraortodocși* este o frescă din care înveți tot ce e nevoie să știi despre acel Ierusalim secret, care nu-ți va fi prea curând accesibil.

Mihaela Gligor¹⁰

¹⁰ Department of Socio-Human Research, “George Barițiu” History Institute of the Romanian Academy, Cluj-Napoca; ORCID: 0000-0003-1264-5503.